

Avrupa Aşırı Sağının Yeni Çehresi: AB ve Ötesinde Göç Karşıtlığının Aracı Olarak Femo-Milliyetçilik

İbrahim Ekrem Sarı

Bahçeşehir Üniversitesi

[ORCID: 0009-0004-6677-4305](https://orcid.org/0009-0004-6677-4305)ibrahim.ekrem@hotmail.com

Ceren Orhan

Bahçeşehir Üniversitesi

[ORCID: 0009-0003-4163-9601](https://orcid.org/0009-0003-4163-9601)cerenorhan@gmail.com

Aybüke Ceren Çolakoğlu

Bahçeşehir Üniversitesi

[ORCID: 0009-0004-9371-3938](https://orcid.org/0009-0004-9371-3938)cerenerenkann@gmail.com

Öz

Avrupa aşırı sağ kitanın pek çok noktasında göçmen krizleri, ekonomik faktörler, Ukrayna'daki savaş gibi farklı nedenlerden dolayı yükselişe geçmiştir. Bir zamanlar siyasi spektrumun uçlarında kendini göstermeye çalışan bu partiler pek çok ülkede seçimlerdeki başarıları ardından hükümette rol almaya ve hatta seçimi önde tamamlayarak koalisyon kurucu roller almaya başlamıştır. Bu makale, Avrupa ve ötesindeki aşırı sağ partilerin kadın liderlerinin ve sorumlularının, feminist ve queer unsurları milliyetçi söylemlerinde nasıl kullandıklarını inceleyerek, femo-milliyetçiliğin epistemik adaletsizliği arttırdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. AB üyesi olan üç ülke ve AB adaylığı süregelen Türkiye'den örneklerle yapılan vaka analizleri üzerinden, bu söylemlerin hem medyada hem de siyasette nasıl yansıdığını açıklamayı hedeflemektedir. Bu çalışma, kimlik politikalarını feminizm bünyesinde eleştirerek, Avrupa'da aşırı sağ kanadın artan popülaritesi ile birlikte yükselişte olan femo-milliyetçilik ve homo-milliyetçilik üzerine gelecekte yapılacak araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: femo-milliyetçilik, popülizm, aşırı-sağ, göçmen karşıtı politikalar, epistemik adaletsizlik

•••••

Geliş tarihi: 5 Ekim 2024 • Kabul tarihi: 8 Kasım 2024

•

Araştırma Makalesi

<http://federgi.ankara.edu.tr>

federgi • 2024 • özel sayı/FEJUST • 121-156

DOI: 10.46655/federgi.1561695

New Face of European Far-right: Femonationalism as a Tool for Anti-migration in EU and Beyond

İbrahim Ekrem Sarı

Bahçeşehir University

[ORCID: 0009-0004-6677-4305](https://orcid.org/0009-0004-6677-4305)

ibrahim.ekrem@hotmail.com

Ceren Orhan

Bahçeşehir University

[ORCID: 0009-0003-4163-9601](https://orcid.org/0009-0003-4163-9601)

cereenorhan@gmail.com

Aybüke Ceren Çolakoğlu

Bahçeşehir University

[ORCID: 0009-0004-9371-3938](https://orcid.org/0009-0004-9371-3938)

cerenerenkann@gmail.com

Abstract

The European far right has gained prominence in many countries due to factors such as migrant crises, economic challenges, and the war in Ukraine. Once on the political margins, these parties have begun playing key roles in governments and coalition-building after electoral successes. This article explores how female leaders and other political figures of far-right parties in Europe and beyond incorporate feminist and queer elements into their nationalist rhetoric, showcasing how femo-nationalism increases epistemic injustice. Through case studies from EU member states and Turkey, which is under EU accession process, it examines how these discourses are reflected in media and politics. By critiquing identity politics within feminism, the study lays the groundwork for future research on the growing influence of femo-nationalism and homo-nationalism amid the rise of far-right movements.

Keywords: femonationalism, populism, far-right, anti-immigration policies, epistemic injustice

•••••

Arrival date: 5 October 2024 • Acceptance date: 8 November 2024

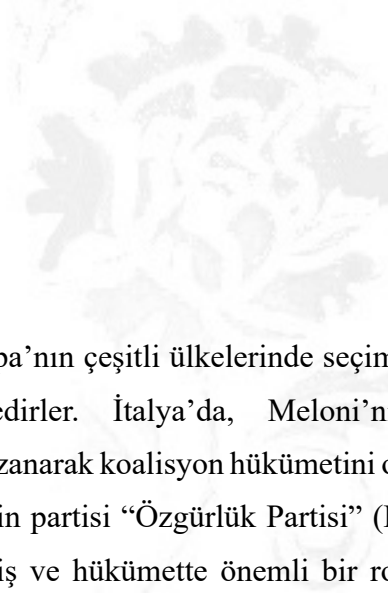
•

Research Article

<http://federgi.ankara.edu.tr>

federgi • 2024 • special issue/FEJUST • 121-156

DOI: 10.46655/federgi.1561695

Giriş¹

Aşırı sağ partiler Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde seçimlerde farklı derecelerde başarılar göstermektedirler. İtalya'da, Meloni'nin partisi "İtalya'nın Kardeşleri" liderliği kazanarak koalisyon hükümetini oluşturmuş ve başkanlığı üstlenmiştir. Wilders'in partisi "Özgürlük Partisi" (PVV) ise Hollanda'daki seçimlerde galip gelmiş ve hükümette önemli bir rol sahibi olmuştur. Le Pen'in geçmişte başkanlığını yaptığı "Ulusal Birlik" (*Rassemblement National*) Partisi de Fransa'da parlamento seçimlerinde darbe yemiş olsa bile Avrupa Parlamentosu seçimlerini birinci parti olarak tamamlamıştır. Son olarak da Almanya'da Weidel'in "Almanya için Alternatif" (Alternative für

¹ Bu çalışma, Avrupa Komisyonu'nun Jean Monnet Programı (Jean Monnet Kürsüsü: AB'de ve Ötesinde Feminist Epistemik Adalet Projesi 101085368 – FEJUST – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) ve Bahçeşehir Üniversitesi eş finansmanı ile desteklenmiştir (Yürütücü: Doç. Dr. Rahime Süleymanoğlu-Kürüm, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Bahçeşehir Üniversitesi, Çırağan Caddesi, Osmanpaşa Mektebi Sokak, No. 4-6, İstanbul, Türkiye. e-posta: rahime.kurum@bau.edu.tr)

Deutschland, AfD) partisi özellikle Doğu Eyaletlerinde destek görmektedir. Avrupa ötesinde ise, Avrupa Birliği (AB) aday ülkesi olan Türkiye’de, Ümit Özdağ’ın başkanlık ettiği “Zafer Partisi” siyasette ve kamuoyunda giderek popülaritesini arttırmaktadır.

Aşırı sağ partilerin yükselen popülaritesinin nedenleri pek çok siyasi ve akademik analize konu başlığı olmuştur. Lorimer (Hill 2024) aşırı sağın bu yükselişinin birden gerçekleşmediğini, bir süreç içerisinde söylemlerin birikimi olduğunu ve organizasyonun başarılı yayılımı sonucunda sosyal ve siyasi olarak aşırı sağ partilerin normalleşmesine katkı sağladığını ifade etmektedir. Buna göre, partilerin son zamanlardaki artan popülaritesine ve aldıkları oylardaki yükselişe gerekçe olarak pek çok farklı neden sunulabilir. Bu nedenlere sosyo-ekonomik faktörler, özellikle 2015 sonrası gelen göçmen akımlarıyla göçmenlerin niceliksel artışı, küreselleşme karşısında ulusal kimlik ve milliyetçilik akımlarının yüceltilmesi ve mevcut sistemden tatmin olmamanın karşısında bir değişim ihtiyacı örnek verilebilir (Kendall-Taylor ve Townsen 2024; Layne 2024).

Bu nedenlerin siyasi söyleme aktarımında ise göçmen karşıtlığı için araçsallaştırılan Farris’in (2017) teorize ettiği femo-milliyetçilik (*femonationalism*) ön plana çıkmaktadır. Femo-milliyetçi söylemler sadece nefreti körüklemekle kalmamakta, aynı zamanda hem feminist kazanımları yok sayarak epistemik silinmeye (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) hem de Müslüman kadınların benliğini yok sayarak epistemik baskıya (Datson 2014) ve epistemik adaletsizliğe (Fricker 2007) neden olmaktadır.

Bu ülkelerde partilerin etkisinin artmasının farklı nedenleri olsa da hepsinin bulunduğu ortak nokta göçmenlerden kaynaklı olduğunu iddia ettikleri sosyal ve ekonomik endişeler üzerinde ürettikleri söylemlerdir. Aşırı sağ partiler, Batı Avrupa ülkelerinde Müslüman göçmenlerin nüfusunun artmasını öne çıkararak, yerel halkın düşük doğum oranlarına dikkat çekmektedirler.

Akabinde, bu durumun hem ulusal kimliklerini hem de Avrupa kimliğini zayıflattığını ve bulanıklaştırdığını iddia etmektedirler (Öner 2014, 165). Aynı zamanda aşırı sağ partilerin, “yumuşamak” uğruna geleneksel olarak bağdaştırıldıkları anti-feminizm, anti-LGBTİ+, antisemitik kimliklerinden uzaklaşarak yollarını göçmen ve İslam karşıtı söylemlere çevirdikleri görülmektedir (Hafez 2015; Wildman 2017; Vieten, ve Poynting: 2022; Möser 2022).

Bu dönüşüm, özellikle Müslüman göçmen erkeklerin Avrupa'nın temel değerleriyle, özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği ile uyum sağlayamadığı iddiasıyla şekillenen cinsiyetlendirilmiş anlatıların benimsenmesiyle örtüşmektedir. Bu iddialar, Farris'in (2017) “femo-milliyetçilik” kavramına dayanarak, feminist retoriğin milliyetçi ve göçmen karşıtı gündemleri meşrulaştırmak için kullanıldığına işaret etmektedir. Farris (2017), femo-milliyetçiliğin Hollanda, Fransa ve İtalya hükümetlerince 1960'lardan itibaren çeşitli zamanlarda nasıl kullanıldığını göstermektedir. AB'de değişen konjunktürle ve cinsiyet eşitliğinin siyasi ve toplumsal alanlarda popülaritesinin artmasıyla beraber, feminist söylemler aşırı sağ partiler tarafından yabancı düşmanı görüşlerine meşruiyet sağlamak adına araçsallaştırılmaktadır. Bu söylemleri analiz etmek, aşırı sağ ideolojilerin artan popülaritesini ve normalleşme süreçlerini anlamak açısından önemli bir noktadadır. Bu bağlamda, femo-milliyetçi söylemlerin analizi, bu söylemlerin feminizmi temel alıyor gibi görünmesine rağmen feminist kazanımları ve değerlerini görmezden geldiğini hatta bazı noktalarda karşı çıktığını da ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, Avrupa ve ötesinde aşırı sağın söylemlerinin; milliyetçilik, cinsiyetçilik ve ırkçılık ile nasıl kesiştiğine dikkat çekmekte ve bu kesişim noktalarında oluşan femo-milliyetçi söylemlerin, epistemik baskı (Dotson 2014) ve epistemik silinmeyi (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) derinleştirdiğini öne sürerek, epistemik adaletsizlikleri nasıl pekiştirdiğini göstermektedir. Aşırı sağ

siyasetinde cinsiyetçi ve ırkçı anlatıların nasıl evrildiğini irdeleyerek, cinsiyet eşitliği söyleminin dışlayıcı politikalara hizmet etmek üzere nasıl manipüle edilebildiğini eleştirel feminist bir perspektifle ele almaktadır.

Bu araştırma, süreç izleme vaka analizlerine (Süleymanoğlu-Kürüm 2021) entegre edilerek, Avrupa Parlamentosunda önemli bir etkiye sahip olan Fransa, Almanya ve İtalya'dan üç aşırı sağ parti liderinin söylemlerini ve bu söylemlerin neden ve nasıl ortaya çıktığını anlatmak için kullanılmıştır. Buna bağlı, araştırma boyunca Avrupa'dan baz alınan bu üç vaka Avrupa Parlamentosunda temsil edilen üç ana aşırı sağ grubun—Egemen Milletler Avrupası, Avrupa Muhafazakârlar ve Reformcular Partisi ve Avrupa için Vatanseverler—en güçlü temsilcileri olmaları nedeniyle seçilmiştir. Türkiye vakasında ise söz konusu partinin seçilme nedeni, yenice kurulmasına rağmen hızlıca artan popüleritesidir (Koca ve Saç 2023). Bu partilerin liderleri, sadece aşırı sağın söylem yapısını şekillendirmekle kalmayıp, aynı zamanda AB ve ötesinde politik, kültürel ve ekonomik açıdan belirleyici bir role sahip ülkelerden gelmektedirler (Euractiv 2009; Schirm 2022). Bu nedenle, vakaların seçimi, hem AB siyasetindeki aşırı sağ dinamiklerini anlamak hem de femo-milliyetçilik bağlamındaki söylem pratiklerini incelemek açısından stratejik bir öneme sahiptir. Araştırma, bağımsız değişkenler (göçmen krizleri, ekonomik faktörler, ulusal kimlik krizleri) ile bağımlı değişken (femo-milliyetçi söylemler) arasındaki nedensel mekanizmaları ve zincirleri incelenmektedir.

Veri toplama tekniği olarak, bu makale birinci kaynaklardan elde edilen verilere odaklanmakta ve ilgili partilerin kamuya sundukları siyasi metinler, lider konuşmaları, parti programları, kampanya materyalleri gibi belgeler üzerine odaklanmaktadır. Bu kaynaklar, aşırı sağ liderlerin halkla doğrudan iletişim kurdukları, ideolojik mesajlarını açıkça ifade ettikleri platformları inceleme fırsatı sunduğu için seçilmiştir. Ayrıca bunlar, özellikle femo-milliyetçilik perspektifinden incelenen aşırı-sağ kadın liderlerin politik söylemlerini derinlemesine analiz etmeyi mümkün kılmaktadır. Bu

söylemleri incelemek, argümanımızı güçlendirmek ve bu liderlerin toplumsal cinsiyet, ulus ve kimlik konularında nasıl bir söylem geliştirdiklerini daha iyi anlamak açısından önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda, verilerin güncel, temsili ve politik söylemin dinamiklerini yakalama açısından zengin olduğu varsayılmaktadır.

Analiz yöntemi olarak ise, eleştirel söylem analizi (Fairclough 2001) benimsenmiştir. Eleştirel söylem analizi, toplumsal pratikler ve dil arasındaki ilişkiyi ele alarak, söylemlerin toplumsal yapıların şekillenmesinde ve yeniden üretilmesinde nasıl rol oynadığını incelemektedir. Fairclough'un metodolojisi, söylemin üç boyutlu bir model üzerinden analiz edilmesini öngörmektedir: metinsel, söylemsel pratik ve toplumsal pratik. Makalede Fairclough'un eleştirel söylem analizi metodolojisinin seçilme nedeni, siyasi liderlerin dilsel stratejilerini ve söylemsel pratiklerini derinlemesine analiz ederek, toplumsal ve politik güç dinamiklerini anlamak için kapsamlı bir çerçeve sunmasıdır. Bu metodoloji, aşırı sağ liderlerin femo-milliyetçilik perspektifindeki söylemlerini nasıl yapılandırdıklarını çözümlenmekte büyük katkı sağlamakta ve bu liderlerin söylemlerindeki ideolojik mesajları ve bu mesajların toplumsal normları nasıl şekillendirdiğini incelemeye olanak tanımaktadır. Bunun yanında süreç izleme tekniği liderlerin belirli bir söylemi benimsemesinin hangi toplumsal ve politik koşullar altında ortaya çıktığı, hangi faktörlerin bu söylemi tetiklediği ve nasıl bir dizi nedensel mekanizmanın bu söylemi şekillendirdiğini açıklamaktadır. Araştırmanın temel odak noktası, dört aşırı sağ parti liderlerinin femo-milliyetçilik çerçevesinde toplumsal cinsiyet, ulus ve kimlik söylemlerini nasıl yapılandırdıklarını çözümlenmektedir. Bu iki yöntem bir arada kullanılarak, aşırı sağın cinsiyet politikaları üzerinden inşa ettiği söylemsel stratejilerin geniş bir perspektiften anlaşılması ve bu söylemlerin AB ve Türkiye siyasetinde etkilerinin çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Göçmen Kadınlar ve Epistemik Adaletsizlik

Avrupa'daki aşırı sağ partilerin kadın liderlerinin femo-milliyetçi temelli söylemleri, iki temel açıdan epistemik adaletsizlik örneği teşkil etmektedir. Birincisi, Müslüman kadınların kimliklerini görünmez kılarak ve toplumsal katılımlarını göz ardı ederek Dotson'ın (2014) ifade ettiği epistemik baskıyı yansıtmaktadır. İkincisi ise, bu liderlerin, kendi partilerindeki başarılarını bireysel bir zafer olarak sunarken, kendilerinden önceki kadın hareketlerinin mücadelesini görmezden gelerek “epistemik silinme”ye (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) neden olmasıdır. Bu iki boyut, femo-milliyetçiliğin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik yapısal engeller oluşturduğunu göstermektedir.

Avrupa'da yeni aşırı sağ akımların biyolojik karakteristiklere dayandırılan klasik ırkçılıktan ziyade, insan grupları arasındaki hiyerarşik farklılıkları vurgulayan, bir kişinin kendi grubunu diğerlerinden üstün gören etnosantrizme veya kabilecilik (tribalizm) konseptine dayandığı düşünülmektedir (D'Souza 1995, akt, Taş 1999, 52). Bu bağlamda kimlik, din, ortak gelenekler ve coğrafi yakınlık gibi faktörlerin belirleyici roller oynadığı iddia edilmektedir. Avrupa'daki aşırı sağ akımları bir ırkçılık değil, etnosantrik bir yabancı düşmanlığı olarak okunmaktadır. “Yeni Irkçılık” anlayışı, Taş'ın (1999, 52) da belirttiği üzere, “Bireyler arası ahlaki davranışlar, alışkanlıklar ve kültürel miras farklılıkları, kan ve genler gibi insanlara bağlı olan doğal unsurlar olduğunu işaret etmektedir. Yeni ırkçılıkta ırklar yoktur, insan toplulukları ve kültürler vardır.” Fransa'nın Ulusal Cephesi'nin (*Rassemblement National*) geliştirdiği bu fikir her kültür kendi toprağı içerisinde, belirli bir tarihi süreçle ilerlediğinde güzel olduğunu ifade ederek başka topraklarda yaşayan göçmenlerin yerli kültüre ayak uyduramayacağını ve bu nedenle geri dönmesi gerektiğini belirtmektedir.

Bu düşünce, Avrupa'daki çoğu aşırı sağ partilerde de gözlemlenmektedir ve son dönemde liderliğini kadınların yaptığı partilerde, özellikle cinsiyet

eşitliğinin Müslüman erkeklerin kültürleriyle uyuşmadığı öne sürülerek kullanılmaktadır. Buna göre, femo-milliyetçi söylemler siyasi kazanç için sadece kitlesel nefreti körüklemekle kalmayıp hem feminist kazanımları hem de Müslüman kadınları epistemik adaletsizliğe maruz bırakmaktadır. Bu süreç içinde göçmen sorunu sadece erkeklerle kısıtlı kalmamış, aynı zamanda göçmen kadın sorunu da doğmuştur. Yalnız bu sorun göçmen erkeklerde iddia edilen güvenlik sorunundansa “göçmen toplumunun ataerkil anlayışı altında ezilen” göçmen kadını kurtarmak üzerine oluşturulmuştur (Spivak 1994; Dotson 2014). Kunz ve Maisenbacher’e (2017, 125) göre, Müslüman kadınlar ve bu kadınların kendi toplumlarındaki yeri, yalnızca cinsiyet kodlamalarıyla değil, aynı zamanda medeniyet-barbarlık, düzen-anarşi, rasyonellik-duygusalılık gibi hiyerarşik değerlendirmelere dayanan hiyerarşik kodlamalarla da şekillendirilmektedir. Bu, Müslüman kadınların toplumsal rollerinin ve kimliklerinin hem toplumsal cinsiyet normları hem de ırksal önyargılar üzerinden inşa edildiği anlamına gelmektedir (Loomba 2005; Sinha 1995).

Farris, kitabında toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsel yönelim haklarının milliyetçi ve ayrımcı politikaları meşrulaştırmak için Avrupalı çeşitli hükümetlerce nasıl kullanıldığını göstermektedir. Farris (2012; 2017b), aynı zamanda bu politikaların Avrupa’nın değişen ekonomik düzeninde beyaz kadının topluma katılımının sağlanmasında göçmen kadınların varlığına değinmektedir. Buna bağlı, göçmen kadınlar çeşitli siyasetçilerin söylemlerinin direkt hedefi olmanın yanı sıra, “barbar” göçmen erkeklerin kültürel mağdurları olarak da resmedilmektedir. Bu mağduriyetten kurtulmak için de Batı medeniyeti ve Batılı değerler kadınlar için bir fırsat olarak değerlendirilmektedir (van der Vlugten 2013; Kunz ve Maisenbacher 2017, 133).

Diğer yandan, Avrupa’nın pek çok ülkesinde bu şekillendirmenin yaşanmasının ve cinsiyet ana akımlaştırmasının teşvik edilmesi, AB’nin

normatif yüzünü oluşturan normlara aittir. Buna bağlı, AB bir rol model olarak hareket edebilmekte ve eşit ücret, eşit fırsatlar ve yumuşak hukuk araçları gibi normları içeren AB tarzı bölgesel entegrasyonu destekleyebilmektedir. AB'nin dış ilişkilerinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek için elindeki en büyük varlıklardan biri, birlik içindeki en iyi uygulama deneyimidir. AB, cinsiyet eşitliğini temel bir insan hakkı ve AB'nin büyüme, tam istihdam ve sosyal uyum hedeflerine ulaşılması için gerekli bir koşul olarak tanımaktadır (Avrupa Komisyonu 2020). Bu uzun yıllara dayanan deneyime dayalı gerçek bir Avrupa yaklaşımı inşa edilmelidir (van der Vluten 2013, 311). Ancak, amaçlanan gerçek Avrupa yaklaşımı zaman içerisinde Avrupalı hükümetlerin ve özellikle aşırı sağ kanada mensup olan politikacıların kendilerini toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının öncüsü olarak görmeleri nedeniyle Müslüman kadınlar üzerinden söylem üretme hakkına sahip olduklarını düşünmelerine sebep olmaktadır (Kunz ve Maisenbacher 2017, 133). Edward Said'e göre, temsilin dışsallığı her zaman,

Şark kendisini temsil edebilseydi ederdi zaten türünde beylik bir düşünce tarafından belirlenir; Şark'ın kendisi bunu yapamadığından, bu işi temsil etkinliği yapar hem Batı için hem de -faute de mieux- (daha iyi bir seçeneği olmadığına göre) – zavallı şark için. Marx'ın Louis Bonapartenin 18 Brumaire'inde söylediği gibi: onlar kendilerini temsil edemezler, temsil edilmeleri gerekir. (Said 1999, 30-31)

Bundan yola çıkarak, Avrupa aşırı sağ partilerinin Batılı toplumları daha uygar, modern, ahlaki gösteren Orta Doğu kültürünün, Batı'nın önderi olduğu toplumsal cinsiyet eşitliği değerlerinden uzak olması söylemleri, sadece göç karşıtı politikalar üretmekle kalmayıp aynı zamanda göçmen kadınların marjinalleştirilmesine ve susturulmasına yol açmaktadır.

Orta Doğulu kadınların ötekileştirilmesi “Beyaz Feminizm” konseptiyle iç içe ilerlemektedir. Beyaz feminizm, Batılı kadınların

yararlandığı ayrıcalıklardan yoksun olan Doğulu kadınların karşılaştığı farklı baskı biçimlerini görmezden gelerek, büyük oranda beyaz ve heteroseksüel kadınlara odaklandığı düşünülen feminist ifadeleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir. “Beyaz Feministler”, beyaz kadınların feminist mücadele sonucunda almış oldukları haklardan dolayı Batıdaki toplumsal cinsiyet ilişkilerini, Batı dışındaki kültürlerden daha üstün yaptığı düşüncesindedirler. Bu düşünce Avrupa’da ve Kuzey Amerika’daki kadınlara ahlaki moral üstünlük hissi vermekte ve bu üstün değerleri diğer kadınlara yol gösterici olması için onlarla paylaşmayı kendilerine bir görev olarak üstlenmektedirler (Beck 2021). Batılı kadınların, kendilerini diğer toplumların kadınlarının bir öncüsü olarak görmesi, Doğulu kadınlarının tarih içinde verdikleri feminist mücadelenin görmezden gelinmesine sebep olmaktadır (Lugones 2016, 67).

Beyaz Feminizm kavramını tartışırken, Hans Kundnani’nin (2023) “Eurowhiteness” (Beyaz-Avrupalılık) kavramını da ele almak gerekmektedir. Eurowhiteness kavramı, Avrupa’nın beyaz kimlik ve üstünlük ideolojilerini ele alarak, beyazlık ve Hristiyanlık üzerinden kendini tanımlamaktadır ve bunun sonucunda göçmenlere karşı ayrımcı politikaları meşrulaştırılmaktadır (Roediger 1991). Bu kavram, Beyaz Feminizm ve femo-milliyetçilik kavramları ile örtüşmektedir, zira her üçü de Batı’nın kendini medeni ve ilerici olarak tanımlarken, ötekileştirdiği grupları gerici ve tehdit olarak göstermesini eleştirmektedir. Kimberlé Crenshaw’ın (1989) kesişimsel feminizm teorisi, beyaz feminizmin ötekileştirdiği gruplar üzerindeki etkilerine ışık tutarak, bu kavramın sınırlı perspektifini eleştirmektedir. Beyaz Feminizm ve Eurowhiteness kavramlarını beraber incelemek, göçmen kadınların yaşadığı epistemik adaletsizliği ve femo-milliyetçi söylemlerin bu adaletsizliği nasıl arttırdığının altını çizmemizde önemli bir rol oynamaktadır.

Avrupa Aşırı Sağının Değişen Çehresi ve Epistemik Adaletsizlik

Geçtiğimiz 20 yılda Avrupa aşırı sağı genelde sınırlı beyaz adamların kendileri gibi sınırlı beyaz adamlara oy verdiği partilerle temsil edilmekteydi (Chrisafis vd. 2019). Sınırlı beyaz erkeklerin temsiliyetini üstlenmiş olan bu partilerde Alice Weidel (*AfD*, Almanya), Giorgia Meloni (*FDI*, İtalya), Marine Le Pen (*RN*, Fransa) gibi kadınların liderliği gözlemlenmeye başlanmıştır. Bu akım sadece politik elit içerisinde değil aynı zamanda partilerin mitinglerinde ve yürüyüşlerinde de açıkça gözlemlenebilmektedir. Nitekim, günümüzde erkek yoğunluğunun yüksek olduğu bu etkinliklerde kısıtlı olsa da artık kadınlara da rastlamak mümkündür. Bu kadın liderlerin birbirlerinden farklı söylemleri bulunmasına rağmen, politikaları çoğunlukla göçmenlerin, özellikle “ataerkil” Müslüman erkek göçmenlerin, Avrupa toplumunun seküler değerlerine zarar verdiği görüşü etrafında birleşmektedir. Bu değerlere “saldırıya” karşı kuşanılan politik araçlardan biri ise Avrupa’nın değerleri arasında görülen toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik “feminist” söylemlerdir.

Bu söylemler yeni olmadığı gibi, odaklandığı konular da tek tip ile sınırlı kalmamaktadır. Farris’in (2017) belirttiği gibi, Fransa’da 1980’lerde başlayan türban karşıtlığı, İtalya’da ise 2000’lerin başında Lega Nord’un (Kuzey Ligi) İslam’ın “tehdit oluşturduğu” iddiaları ve İtalyan kadınlarını “göçmen tehlikesine” karşı koruma söylemleri femo-milliyetçiliğin erken örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçlerde çoğunlukla erkek siyasetçiler tarafından siyasete taşınan söylemler, artık kadın politikacılarla da siyasete dahil olmaktadır.

İtalya’nın İlk Kadın Başkanı: Meloni

Avrupa’da femo-milliyetçi söylemlerin en keskin örneklerinden bazıları, İtalya’nın FDI partisinin başkanı Giorgia Meloni’den gelmektedir. “Ben Giorgia, ben kadın, anne, İtalyan ve Hristiyanım, bunu kimse benden

alamaz” (Meloni 2024) söylemi İtalya’nın ilk kadın başkanı seçilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Meloni, partisinin “Tanrı, vatan, aile” sloganından da anlaşılacağı üzere, milliyetçi ve göçmen karşıtı bir tutum sergilemekte; geleneksel aile yapısını ön planda tutarak, eşcinsel evliliklere ve kürtaja karşı politikalar geliştirmektedir. Kürtaj karşıtlığı resmi bir hükümet politikası olmasa da Meloni’nin İtalya’nın Kardeşleri partisi “Büyük İkame Teorisine” (Great Replacement Theory [bknz; Halhallı, 2023])¹ atıfta bulunarak, İtalya’nın azalan nüfusuna önlem olarak kürtaj karşıtı politikalar izlemektedir (Meloni 2019). Meloni’ye göre İtalyan halkının “kurtuluşu” için yüksek doğum oranları şarttır. Siddiqui (2021, 11), Avrupa’da doğum oranlarının artmasıyla gelen endişelerin ortasında, “göçmen” kadınların “gelecekteki tehditlerin doğurucuları” olarak damgalandığını vurgulamaktadır. Meloni’nin de inandığı Büyük İkame Teorisi’nin popülerleşmesiyle birlikte “göçmen” kadınlar bu sözde işgalin bir işbirlikçisi olarak hedef gösterilmeye başlanmıştır (Indelicato ve Lopes 2024, 14). Meloni, kadınların haklarını ve güvenliğini koruduğunu iddia etse de 15 Haziran 2024 tarihinde gerçekleşen G-7 zirvesinde, Biden ve Macron’un Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Haklarını zirvenin beyanına ekleme isteğine karşı çıkmıştır (Armstrong 2024).

Meloni’nin, ülkesinde ilk kadın başkan olarak hükümetin başına geçmesinde kendi kaderini tayin edebilme hakkı için mücadele eden kadınların kolektif çalışmalarının da büyük bir önemi olduğunu söyleyebiliriz. Ne yazık ki Meloni’nin seçim başarısı kadınların mücadelesinde yeni bir sayfa açmamakta, aksine onu kötü etkilemektedir. Ayrıca Meloni “kadın dayanışmasını” bir mücadele yöntemi olarak nitelendirmemektedir (Blasi 2024). İtalyan gazeteci Ida Dominijanni’nin de belirttiği gibi, Meloni nihayetinde kendisine ait olmayan, ancak kendisinin kullandığı bir feminizm tarihinin meyvelerini toplamaktadır (Farris 2022). Bu durum, epistemik adaletsizlik sorunu olarak değerlendirilebilir; zira Meloni, feminist idealleri ve kazanımları kullanırken feminizme gerçek bir katkıda bulunmamakta, aksine bu kazanımları yok

saymaktadır. Bu bağlamda, yeni feminenlikler literatüründe (New Femininities) Budgeon (2011) gibi yazarlar, ikinci dalga feminizmin sağladığı kazanımların bireyselleştirildiğini ve eşitsizliklerin görmezden gelinerek, bireysel başarı ve yükselişin erkeksi bir bakış açısıyla değerlendirildiğini tartışmaktadırlar.

Meloni, kadınların toplumsal güvenliği ve şiddetten korunma gibi feminist fikirleri, mülteci karşıtı politikalarını desteklemek için kullanmaktadır. Hatta, bir şiddet mağdurunun itirazına rağmen, mağdurun şiddete uğradığı videoya seçim kampanyasında yer vermiştir. Ağustos 2022 yılında Piacenza kentinde Ukraynalı bir kadının sokakta Gineli bir sığınmacı tarafından tecavüze uğradığını gösteren video, “Piacenza’da gündüz vakti bir sığınmacı tarafından Ukraynalı bir kadına karşı gerçekleştirilen bu korkunç cinsel şiddet olayı karşısında sessiz kalınmaz” sözleri ile Meloni tarafından paylaşılmıştır. Video Twitter tarafından kaldırılrsa da mağdur, insanların kendisini videodan tanıdığını ve bu nedenle daha da “çaresiz” hissettiğini dile getirmiştir (Pascolotti 2022). Meloni, bu şekilde bir şiddet olayını seçim propagandasında kullanırken, İtalya’da çoğunluğu İtalyan erkekler tarafından işlenen 125 kadın cinayetini göz ardı etmektedir. Dahası, partnerinin grup tecavüzüne uğramış mağdur hakkındaki suçlayıcı sözlerini mahkemede savunması da buna kanıt oluşturmaktadır (Chiappa 2023).

Buradan yola çıkarak, diğer aşırı sağ parti liderleri gibi Meloni’nin de kadına yönelik şiddet vakalarını yalnızca mülteci politikasına bağladığı gözlemlenmektedir. Aşırı sağ, kadına yönelik şiddeti fail mülteci olduğunda gündeme getirmektedir. Bu yaklaşım gerçekte şiddete karşı değil, failin mülteci kimliğine karşıdır. Buna bağlı olarak Meloni’nin tutumu, tecavüzün asıl nedeninin patriyarkal olduğu gerçeğini göz ardı ederek ve suçu göçmen erkeklere atarak, feminist bir epistemik adaletsizlik sorunu yaratmaktadır; bu durum, sorunun odağını değiştirmekte ve basitleştirmektedir.

Öte yandan, İtalyan hükümetinin göçmen karşıtı duruşunun yanı

sıra, göçmen kadınların “ayrıcılık” konumuna dair söylemleri, Meloni’nin hükümetinde yer alan ırkçı parti LEGA’nın eski lideri Roberto Maroni’nin ifadelerinde de görmek mümkündür:

Elbette düzensiz yollarla ülkeye girenler, kadınlara tecavüz edenler veya bir villayı soyanlar için bir düzenleme olamaz, ancak kesinlikle göçmen bakıcılar gibi güçlü bir sosyal etkiye sahip olan tüm durumları düzenleme açısından ele alacağız (Maroni’yi alıntılıyor, Smith 2017).

Bu ırkçı söylemler, Avrupalı kadınların iş hayatına katılımını kolaylaştıran göçmen kadınları, özellikle bakım ve temizlik işlerinde kayıtsız çalışanları, göz ardı etmektedir. Bu seçici ırkçılık, göçmen kadınları yerli kadınların işe katılımı için araçsallaştırarak onların deneyimlerini ve katkılarını görünmez kılmaktadır.

Fransa’da Yeni Ulusal Birlik, Eski Nefret

Fransa’da ise, femo-milliyetçilik kavramı, feminist fikirlerin milliyetçi partiler ve neoliberal hükümetler tarafından özellikle Müslümanların sözde ataerkilliğine karşı olan söylemler tarafından şekillendiği gözlemlenebilmektedir. Buna bağlı, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı hem milliyetçi hem faşist partiler hem de neoliberal hükümetler tarafından araçsallaştırılmaktadır (Farris 2017). Bu durumu Fransa’da gerçekleştirilen son seçimler -2024 Avrupa Parlamentosu seçimi ve 2024 Fransa Yasama Seçimi- özelinde incelersek ülkenin son Avrupa Parlamentosu seçimlerinin sonuçlarından bu yana yaşadığı siyasi krizin kalbinde, aşırı sağın femo-milliyetçiliğinin zayıflamadığı gözlemlenmektedir.

Jordan Bardella, *RN* başbakan adayı, 17 Haziran Pazartesi günü paylaştığı bir videoda, Fransa’daki tüm kadınlara hitap ederek kendisini, kadınların hak ve özgürlüklerini güvence altına alacak geleceğin başbakanı

olarak tanıtmıştır. Bardella, konuşmasında kadınların sokakta ve kamusal alanda hareket etme özgürlüğünü engelleyen güvensizlikle mücadeleyi güçlendireceklerini ifade etmiştir. Ancak, bu tehditleri sadece göçmen kökenli ve işçi sınıfı mahallelerinden gelen gençlere atfederek, cinsiyetçi şiddetin yalnızca bir boyutunu öne çıkarmaktadır. Bu yaklaşım Meloni'nin benzer söylemleriyle paralellik göstermektedir (Bardella 2024).

Aşırı sağın femo-milliyetçiliğinde dönüm noktası elbette 2011'de Marine Le Pen'in NF'nin (yeni ismi ile RN) başına geçmesi ile gerçekleşmiştir. Özünde eril bir ortam içerisinde harekete geçip Avrupa'da sağın yükselişinde ve femo-milliyetçi söylemlerin artmasında güçlü bir rol oynayan kadın liderler arasında bulunan Le Pen, Fransız aşırı sağına destek veren kadınların sayısının da artmasını sağlamıştır (Cottais 2022, 7). Marine Le Pen'in babası Jean-Marie'nin partinin başında olduğu dönemde (1972-2011) partinin seçmenleri ağırlıklı olarak yaşlı erkeklerden oluşmaktaydı. Jean-Marie'nin kürtaşı bir soykırım olarak nitelendirdiği ifadeleri ve kadınları sadece çocuk doğurup ev bakımında görev üstlenen kişiler olarak görmesi (Shields 2007, 273-274) özellikle kadın seçmenleri korkutmaktaydı. Ancak, Marine Le Pen partiyi babasından devraldığı dönemde, kendisini her ne kadar feminist bir kadın olarak sunmaktan kaçınsa da babasına kıyasla kadınlar ve kürtaşı hakkı üzerinde daha yumuşak söylemlere sahip olması nedeniyle partisini kendince bir modernizasyona götürmüş ve seçmenler üzerindeki yaş ve cinsiyet makasını azaltabilmeyi başarmıştır (Poirier 2017). Bu yaş ve cinsiyet makasının daralmasında, Le Pen'in cinsiyet faktöründen ve babasına kıyasla daha yumuşak söylemlere sahip olmasının yanı sıra, işlerinin göçmenler tarafından tehdit altında olabileceğinden korkan işçi sınıfı kadınlarını hedef alan stratejisi de etkili olmaktadır. Buna bağlı, hizmet sektörlerinde çalışan kadınlardan bazılarının küreselleşme karşıtı ve korumacı olarak nitelendirdikleri Marine Le Pen'e oy vermeye meyilli hissettirmektedir (Poirier 2017). Bu davranış, işçi sınıfı kadınların ortak mücadelesinin ve tarihsel kazanımlarının unutulmasına

yol açmaktadır. Ayrıca işçi beyaz kadınları işçi göçmen kadınlara karşı konumlandırıp aralarında düşmanlık yaratarak bir epistemik adaletsizlik sorunu doğurmaktadır

Bir diğer yandan Le Pen, partiyi devraldığı babasının aksine, kadınları ve LGBTİ+lara yönelik politikalarıyla partinin değişimini göstermekte ve zenofobik, anti-Semitik ve homofobik tarihini temizlemeye çalışmaktadır (Wildman 2017). Bunu yaparken, kadınların ve LGBTİ+ların karşısındaki en büyük tehdidi İslam olarak belirlemektedir. Le Pen'in "beyaz" Fransızlar, kadınlar ve eşcinsellerin şehirlerin banliyölerinde karşılaştıkları sorunlardan korunmasına yönelik söylemleri, partinin değişen konjektörünü gösterir niteliktedir. Kendisini feminist olarak niteleyip nitelemeyeceği sorulduğunda Le Pen, kendisinin kadın haklarını bir noktaya kadar savunduğunu ve bu hakların İslam tarafından tehlike altında olduğunu belirtmektedir. Sara R. Farris'in 2017'de alıntıladığı üzere *Elle* röportajında Le Pen:

Elbette, bazı okullarda, çocuklara, kadınların erkeklerden kesinlikle daha aşağıda olduğu ve bu şekilde sunulduğu bir kültürel ortamda yetiştirilen çocuklara toplumsal cinsiyet eşitliğinin öğretilmesi gerektiğine dair bir kültürel çalışma yapılması gerekiyor... (Halk onu yuhalamaya başlar). Şimdi neyi yuhalıyorsunuz? Evet, gerçekten bunu bildiğinizi yuhalıyorsunuz... Özür dilerim, ama gerçeği görmeyi reddediyorsunuz! Bu durumda, sorunu asla çözemeyeceğiz! Banliyölerdeki kızların...Dürüst olmak gerekirse, cinsiyetçiliğin var olduğunu kabul ediyorum, bazı yerlerde var. Banliyölerdeki kızlar kısa etek giyemezler. İşte böyle. Banliyölerdeki kızlar objeleştiriliyorlar. Dolayısıyla, evet, sorunlarımızı çözenin en iyi yolu önce sorunları tespit etmek, sorunlara teşhis koyabilmek ve onları çözümleri gereken yerlerde çözmektir. Var olmayan sorunları çözenizde bir sakınca yok [örneğin Fransız okullarındaki Fransız öğrenciler arasındaki cinsiyetçilik gibi], ama bu yardımcı olmaz (Farris 2017, 36).

Görüldüğü üzere Le Pen, cinsiyetçiliği Müslüman kadınların da baskısı altında olduğu “ataerkil” İslam’dan kaynaklı kültürel bir problem olarak basitleştirmektedir ve Fransız² toplumunda kadınların yaşadığı cinsiyet eşitsizliklerini yok saymaktadır. Bu gibi ırkçı söylemlerle kadın seçmenleri, göçmenlerin -özellikle Müslüman erkek göçmenlerin- Avrupalı kadınları tehdit eden kadın düşmanı kültürlerini de beraberinde getirdiğini savunmakta ve bu saldırıya karşı özgürlüklerini savunmaları için oylarını talep etmektedir. Le Pen, bu tehlikeyi “Göçmen krizinin, kadın haklarının sonunu getiren başlangıç olmasından ürküyorum” (Le Pen 2016) diyerek belirtmiştir.

Gözden kaçırılmaması gereken nokta, Le Pen bunları sadece bir siyasetçi olarak değil, bir kadın olarak da söylediğinin her fırsatta altını çizmekte, kadın kimliğini göçmen karşıtı ve ırkçı söylemlerini meşrulaştırmak için kullanmaktadır. Le Pen’in bu konuda başarılı olduğunu inkâr edemeyiz, nitekim, Fransız gazetesi L’Opinion’da, Marine Le Pen’in göçmen krizini çözmek için referanduma gidilmesi gerektiği açıklamasında Le Pen’in şu sözlerine dikkat çekiliyor:

Göçmen krizi konusunu ve kaçınılmaz tehlikelerini ele alan ben, bir siyasetçiden öte bir kadıyım. Annelerimizin ve büyükannelerimizin elde etmek için büyük mücadele verdiği özgürlüklerin tadını hayatı boyunca çıkarabilmiş, hür bir Fransız kadıyım (Le Pen 2016).

Yazının devamında ise Le Pen’in, göçmen krizinin kadın haklarını nasıl tehlikeye soktuğundan bahsettiği cümleler alıntılanmaktadır: “Göç krizinin ikinci dramatik sonucu ise kadınların durumudur. Her ne kadar kadınlar haklar bakımından hala erkeklerle eşit olsalar da, gerçek şu ki artık erkeklerle aynı haklardan yararlanamıyorlar!” Bu duruma örnek olarak, 2016 yılının yeni yıl arifesinde Köln’de gerçekleşen toplu tecavüz olayını kullanmıştır:

Bedensel bütünlük hakkı, cinsiyetten bağımsız olarak en temel haklardan biridir. Bugün bu hak pek çok kadın için saldırı altında. Anlamsız

bir göç politikası sonucunda barbarlığın bir kez daha kadınlara karşı serbest bırakılabileceği düşüncesi beni dehşete düşürüyor (Le Pen 2016).

Ardından Simone De Beauvoir'ın şu sözlerini alıntılanmıştır: “Kadın haklarının sorgulanması için siyasi, ekonomik ya da dini bir krizin yeterli olduğunu asla unutmayın” (2016). Lakin, Fransa’da yaşanan cinsel tacizlerin ve kadına yönelik şiddetin büyük oranla göçmenler tarafından gerçekleştirildiği ve göçmenlerin kadınların özgürlüklerini ve haklarını tehlikeye soktuğu söylemleri istatistiksel olarak gerçeği yansıtmamaktadır. TF1 Info (2022) Fransız haber sitesi üzerinden yayınlanan haberde bunu gözlemlemek mümkündür. Gazeteci Felicia Sideris, sağ görüşlü politikacı ve gazeteci Eric Zemmour’un “Paris’te toplu taşımalarda gerçekleşen cinsel taciz vakalarının %75’i yabancı uyruklu şahıslar tarafından işlenmektedir” iddiasının üzerine, Fransa İçişleri Bakanlığının 2020’de cinsel taciz vakaları üzerine yayımladığı istatistiksel bulguları öne sürmektedir: “İçişleri Bakanlığı’na göre, 2020 yılında cinsel şiddet vakalarına karışanlar arasında yabancı uyruklu kişilerin oranı %14’tür.” (Sideris 2022). Bu istatistikten yola çıkarak gözlemlenebildiği üzere, Le Pen ve kendisi gibi düşünen politikacıların femo-milliyetçi söylemleri gerçeği yansıtmamaktadır. Ancak göçmenlerin kadınların güvenliğine ve haklarına karşı bir tehdit oluşturduğu illüzyonunu yaratarak kendi göçmen karşıtı politikalarını meşru kılmayı amaçlamaktadır. Kadına karşı şiddetin büyük oranda Müslüman göçmen erkekler tarafından işlendiği yanlışını yaymak, Fransa’da kadınların yıllardır karşılaştığı şiddeti ve bu şiddetle mücadele için verilen emekleri yok saymaktadır. Bu durum, şiddetin kaynağını feministler tarafından eleştirilen patriyarkal düzenden uzaklaştırarak, Müslüman erkeklerin üzerine yıkarak sorunun odağını değiştirmektedir. Cinsiyete dayalı şiddetin odağını bu şekilde gerçekten uzaklaştırmak, kadınların yıllarca karşısında savaştığı değerleri göz ardı ederek epistemik silinmeye (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) yol açmaktadır.

Almanya için Alternatif Partisi ve Kimlik Politikası

Almanya’da ise durum bambaşkadır. Almanya için Alternatif Partisi (AfD), gelenekselci aile politikasını yücelten “anne, baba ve çocuktan oluşan aile” sloganını savunmasına rağmen, partinin liderliğini Alice Weidel, göçmen bir partneri olan lezbiyen bir anne, yapmaktadır. Genel olarak liderliği Beyaz adamlar tarafından yapılan ve büyük ölçüde homofobik politikalar savunan aşırı sağ partiler için, genç lezbiyen bir kadının liderlik yapması oldukça sıra dışıdır. Buna rağmen, AfD de Avrupa’nın pek çok diğer aşırı sağ partisi gibi partiyi Avrupa seküler değerlerinin “göçmenlerin etkisinden” korunmasına adanmıştır. Bu süreçte, progresif bir imaj çizmek için, Weidel’in eşcinsel kimliği partinin radikalliklerini daha yumuşak göstermek için kullanılmaktadır (Chazan 2017).

Ancak burada istatistiksel bir gerçek atlanmamalıdır. Yapılan araştırmalara göre Almanya’da her beş Neonazi’den biri kadındır (Bolz 2023) ve bu kadınlar için Weidel, LGBTİ+ kimliğine rağmen bir rol model olmaktadır. Kadınlar için bir rol model ve dahasında kadınların ataerkil bir alan olan siyasetteki temsilcisi olarak görülen Weidel’in de tıpkı Le Pen ve Meloni gibi anti-feminist söylemleri bulunmaktadır. Weidel, her ne kadar kadınların güvenliğinin tehlike altında olduğuna değinse de, partisinin politikaları kadına şiddeti çözümlenecek politikalardan ve feminist değerlerden oldukça uzak konumlanmıştır (Sprengel 2021, 496).

Valérie Dubschlag³ ile yapılan “Sağ kanat bir feminizm mümkün mü?” konulu söyleşide (Bolz 2023), Almanya’daki sağ partiler arasındaki farklara dikkat çekilmiştir. NPD (Almanya Ulusal Demokratik Partisi) hala erkek egemen bir yapıya sahip olup, partide kadınların neredeyse hiç söz hakkı bulunmadığı belirtilmiştir. Ancak Alice Weidel’in AfD partisindeki fraksiyon liderliğindeki rolü ve seçimler üzerindeki büyük etkisi, aşırı sağda kadınların öne çıkan varlığını göstermektedir. Alice Weidel’in politik, sosyal ve cinsel

yönelim kimlikleri (Wildman 2017) düşünülünce, kendi çıkarlarına karşı mücadele ettiği yönündeki eleştiriler güçlenmektedir. Dubslaff, Weidel'in partisi tarafından nasıl araçsallaştırıldığına vurgu yaparak, "Bir kadın, bir lezbiyen olarak kendi çıkarlarına karşı savaşıyor. Bu tam bir çelişki" ifadesini kullanmaktadır (Bolz 2023).

2017'deki eşcinsel evlilik tartışmalarında AfD afişlerinde yer alarak homofobiye karşı bir kalkan olarak kullanılması, Weidel'in kadın kimliğinin yanında LGBTİ+ kimliğini de öne sürerek partisinin göçmen karşıtı politikalarının yanı sıra feminist ve LGBTİ+ karşıtı politikalarını da meşrulaştırdığı görülmektedir. Sağ kanat partilerin kadınları koruma söylemleri, seçim stratejilerinin bir parçasıdır. Bu partilerin geçmişi feminizm karşıtı bakış açısına dayanır ve erkek seçmenler genellikle feminizmden hoşlanmamaktadır. Sağ kanat feminizm diye bir şey yoktur çünkü sağ ideolojiler özünde feminist fikirlere aykırıdır. Aşırı sağcı "feministler," görünüşte ilerici ama gerçekte ırkçı olan fikirleri kullanmaktadırlar. Almanya'da, Fransa'da veya İtalya'da kullanılan stratejiler de aynıdır: kadınların ve özgür cinselliğin korunması gerektiğini savunurlar, ancak bu savunma her zaman göçmenlere, siyahlara ve Müslümanlara karşıdır (Bolz 2023).

Alice Weidel'in hem cinsiyetini hem de cinsel yönelimini araçsallaştırarak partisinin anti-feminist ve homofobik politikalarını meşrulaştırması, bir yandan da göçmen bir kadınla evli olmasına rağmen göçmen ve LGBTİ+ karşıtı politikalar üretmesi tam bir paradoks yaratmaktadır. Ayrıca, partisinin bu söylemlerini desteklemesi, feministlerin, LGBTİ+ların ve göçmenlerin büyük uğraşlar vererek elde ettikleri kazanımların karşısında bir tehdit oluşturmaktadır. Weidel'in bu tutumu, özellikle LGBTİ+ bireylerin ve kadınların deneyimlerini ve bilgi üretimi süreçlerini değersizleştirmektedir. Bu durum, doğrudan epistemik silinmeye (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) ve epistemik baskıya (Dotson 2014) yol açmaktadır.

Türkiye’de Femo-milliyetçilik

Türkiye’de ise bu durum başka boyutlarda yaşanmaktadır. AB adayı bir ülke olarak AB’nin toplumsal cinsiyet eşitliği normlarını benimsemekle yükümlü olan Türkiye’de bu inceleme önemlidir. Türkiye’de, cinsiyet eşitliği ve söylemlerinin anaakımlaşmamasından dolayı femo-milliyetçilik mülteci karşıtlığında sıkça kullanılan bir araç olmamaktadır, fakat siyasette ve medyada örnekleriyle karşılaşmak mümkündür. Örneğin, Zafer Partisi Basından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, Av. Sevdagül Tunçer, 30 Mart 2023 (Zafer Partisi 2023) tarihli bir videoda, Türkiye’ye gelen göçmenlerin “Türk kızlarını taciz ettiğini” ve bu nedenle kızların “yolda rahat yürüyemez hale geldiğini” iddia etmiştir. Tunçer, Türk kadınlarının yaşam tarzının ve özgürlüklerinin, göçmenler tarafından tehdit edildiğini belirtmiş, Zafer Partisi’nin bu tehditlere karşı duracağını vurgulamıştır. Ancak, Tunçer’in söylemleri, göçmen grupları aşağılayıcı bir şekilde tanımlayarak (örneğin, “Pakistan’ın ormanlarından, Afganistan’ın dağlarından gelen insanlar”) ötekileştirici bir tutum sergilemektedir. Bu tür ifadeler, kadın haklarını savunmak yerine, göçmen karşıtlığını körükleyen ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği sorunlarını göçmenlerin varlığına indirgeyen bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu durum, Türkiye’de yaşayan göçmen kadınların deneyimlerinin göz ardı edilmesine ve kadın mücadelesinin odak noktasının değişmesine neden olmakta, dolayısıyla epistemik adaletsizliğe yol açmaktadır.

Tunçer’in konuşmasında, kendisinin ve temsil ettiği partinin kadın haklarını savunduğu izlenimi vermesine rağmen, tekrarlanan “Türk Kadını” vurguları partinin ırk temelli hak yaklaşımını gözler önüne sermektedir. Aynı zamanda, Türkiye’de yaşayan göçmen gruplarını “ormandan ve dağdan gelen insanlar” (Zafer Partisi 2023) olarak aşağılayıcı bir şekilde nitelendirmesi; Avrupalı, medeni, perspektifinden Şarklıya, geri kalmışa bakışı anımsatmaktadır: “Şarklı mantıksızdır, ahlaksızdır (günahkardır), çocuksudur, “farklı”dır; buna karşılık Avrupalı akli başında, erdemli, olgun, “normal”dir”

(Said 1999, 49-50).

Buna karşın, Zafer Partisi benzer bir perspektifle Ortadoğuluya baksa da modernliği Avrupa bakış açısında olduğu gibi Batıda değil Ortadoğu etkilerinden arındırılmış “Dünya Türklüğü” (Zafer Partisi Programı 2021, 38) anlayışında görmektedir. Süleymanoğlu-Kürüm ve Gençkal-Eroler (2023), Türkiye’de alternatif modernitelerin geleneksel olarak Batı sekülerizmi ile ilişkilendirilmesine meydan okuduğunu ve yeni biçimlerinin ortaya çıkışındaki dini hareketlerin itici bir güç olduğunu vurgular. Bu alternatif modernite anlayışının milliyetçi perspektifi de Tunçer’in (2023) değindiği Türk töresinde ve eski Türk devletinde kadının yeridir.

Bu gibi göçmen karşıtı ve ırkçı perspektifler kadınların yaşadığı yapısal eşitsizlikleri ve şiddet sorunlarını çözmek için gerekli olan kapsamlı politikaların geliştirilmesini engelleyerek, gerçek sosyo-ekonomik ve politik nedenleri politik kazanç uğruna göz ardı etmektedir. Türkiye’deki kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliği deneyimleri, sadece göçmenlerin varlığı ile açıklanamayacak kadar karmaşık ve çok katmanlıdır. Kadınların yaşadığı sorunlar, işsizlik, eğitimde fırsat eşitsizliği, yetersiz yasal koruma ve kültürel normlar gibi çeşitli politik ve sosyo-ekonomik dinamiklerle şekillenmektedir. Tunçer’in yukarıda verilen açıklamaları, femo-milliyetçi söylemlerin tipik bir örneğidir. Bu söylem, her ne kadar kadın haklarını savunma iddiasıyla öne çıksa da aslında milliyetçi ve ırkçı politikaların desteklenmesine hizmet etmektedir. Bu tür femo-milliyetçi söylemler, toplumsal cinsiyet eşitsizliği konularını göçmenlerin varlığına indirgediğinde, mevcut sistemin ve politikaların eleştirilme gerekliliğini göz ardı etmektedir.

Dotson’ın (2014) ifade ettiği epistemik baskı, bu tür söylemlerle güçlenmekte, göçmen kadınların kimlikleri görünmez kılınmakta ve toplumsal katılımları göz ardı edilmektedir. Nitekim bu tür söylemler, göçmen kadınları homojen bir grup olarak görüp, onları sadece göçmen erkeklerin mağduru ya

da tehdit unsuru olarak temsil etmektedir. Bu durum, kadınların kendi seslerini duyurmasını engellemekte ve onların toplumsal ve siyasi alandaki varlığını görünmez kılmaktadır. Böylece, kadınların kendi hikayelerini anlatma ve toplumsal değişim için mücadele etme kapasiteleri zayıflamaktadır. Bu durum, Türkiye'deki kadınların deneyimlerini marjinalleştirerek, epistemik adaletsizliği artırmakta ve kadın haklarını savunma iddiasının ötesinde, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadelenin önündeki engelleri büyütmektedir.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın (TİHV) 4 Ocak 2024 tarihli İnsan Hakları Raporuna göre 2023 yılı içinde 333 kadın ve 28 çocuk erkekler tarafından öldürülmüştür; 745 kadına şiddet uygulanmış; 355 kadın taciz edilmiş; 371 kadın seks işçiliğine zorlanmış; 128 çocuk istismar edilmiştir (TİHV 2024). Türkiye'de taciz, tecavüz ve diğer şiddet türlerine maruz kalan kadın ve çocukların sayısının raporlara yansıyan boyutlarına rağmen, daha önce toplumda bu olaylara karşı kayda değer bir tepki gözlemlenmemiştir. Ancak, Kayseri'de 7 yaşındaki bir kız çocuğuna taciz eden failin Suriyeli bir sığınmacı olduğunun anlaşılması ve bu bilginin kamuoyunda yayılması üzerine toplumsal linç girişimi ortaya çıkmış ve olay farklı bir boyut kazanmıştır (Gülbaş 2024; Medyascope 2024). Bu durum, kutuplaştırıcı ve kışkırtıcı söylemlerle beslenen halkın, şiddet olaylarına yönelik tepkisinin failin etnik kökenine veya vatandaşlık statüsüne bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir. Bunun altında yatan asıl neden ise ırkçılığın yanı sıra çocukların ve kadınların göçmenlerden korunması gerektiğini öne süren söylemler olmuştur. Tıpkı Meloni ve diğerlerinin izlediği politika gibi, Türkiye'de de kadınların toplumsal güvenliği ve şiddetten korunma gibi feminist fikirler, mülteci karşıtı politikaları desteklemek için kullanılmaktadır. Kadına karşı şiddet, ancak fail göçmen olduğunda önem kazanmakta, manşetlerde yer almaktadır. Kadınların gündelik hayatlarında yaşadıkları cinsiyetçilik ve şiddet yok sayılmakta, odak göçmenlere çevrilmektedir.

Sonuç

Tarih boyunca, beyaz kadınlar arka planda olsa da aşırı sağ gruplar içerisinde var olmuşlardır. Cynthia Miller-Idriss (Hill 2022), beyaz kadınların Ku Klux Klan (KKK) için kostüm diktiğini ve Amerikan Nazi Bund'u desteklediklerini, fakat bu gruplar içerisindeki kadın düşmanlığı, şiddet ve taciz nedeniyle söz konusu kadınların fiziksel olarak bu örgütlerde aktif olarak yer almadıklarını belirtmektedir. Günümüzde ise bu kadınlar, bu hareketler içerisinde var olabilmekte, hatta liderlik yapabilmektedirler. Ancak, bu gruplar içerisinde var olan kadınlardan, sırf kadın oldukları için feminist hareketleri veya kadın haklarını geliştirecek, destekleyecek hareketler beklememek pek mümkün olmamaktadır. Bu nedenden dolayı Avrupa'da sağ partilerde kadınların temsiliyetinin artması, bu hareketleri veya siyasetin kendisini feminist kılmamaktadır. Aksine, kadınların veya LGBTİ+ bireylerin temsiliyeti, Fransa, İtalya ve Almanya gibi ülkelerde, anti-LGBTİ+ ve anti-feminist söylem ve politikaların basit kimlik politikaları aracılığıyla meşrulaştırılması için bir araç olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'de gözlemlenen durum da pek farklı değildir. Türkiye'de cinsiyet eşitliği söylemlerinin yeterince anaakımlaşmaması nedeniyle femo-milliyetçilik, göçmen karşıtlığında yaygın bir araç olarak kullanılmasa da siyasette ve medyada femo-milliyetçi söylemlere rastlamak mümkündür. Bu bulgu, yukarıda verilen Zafer Partisi'nin konuşmasından alınan kesitte gözlemlenmektedir. Bu durum, femo-milliyetçiliğin, yerli halkı ahlaki olarak üstün, göçmenleri ise sapkın olarak nitelendirerek, göçmen karşıtı şiddeti meşrulaştırmada nasıl etkili bir araç haline geldiğini ortaya koymaktadır. Türkiye'deki kadın cinayetleri, taciz ve şiddet olaylarına toplumun yeterli tepki vermemesi durumu, göçmen karşıtı söylemlerle birleştiğinde şiddetin tüm türlerinin meşrulaştırılmasına ve toplumsal bölünmenin derinleşmesine neden olmaktadır. Bunun ötesinde, Türkiye'de göç karşıtlığının aracı olarak kullanılan femo-milliyetçi söylemlerin, Türkiye'de yaşayan kadınların

kimliklerinin görünmez kılınması ve toplumsal katılımlarını göz ardı edilmesi epistemik baskıyı (Dotson 2014) güçlendirmektedir.

Femo-milliyetçi propagandalar, tek başına bir seçim zaferini garanti etmiyor olabilir. Ancak yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere, bu propagandaların sağ partilerin oylarını artırmada büyük bir rol oynadığı inkâr edilemez bir gerçektir. Meloni'nin iktidara gelmesi, Le Pen'in partisinin sol koalisyon partisiyle başa baş bir mücadele sergilemesi ve Weidel'in artan popülaritesi, femo-milliyetçi söylemlerin sağ partilerin yükselişindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Al Jazeera'nın (Hill 2022) femo-milliyetçilik üzerine yaptığı bir söyleşide, Sara Farris ve arkadaşları sağ partilerin artan popülaritesine ve femo-milliyetçi söylemlerin yaygınlaşmasına karşı, uluslararası kapsayıcı feminist ve sol hareketlerin bu kadınların aşırı sağ partilere yönelme nedenlerini incelemesi ve bu nedenlere yönelik söylemler ve politikalar geliştirmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Eşitsizlik, sosyal güvensizlik, işsizlik gibi sorunlar; sağlık hizmetlerine, çocuk bakım hizmetlerine ve yüksek eğitime erişim zorlukları, pek çok kadını değişim arayışıyla aşırı sağ partilere yöneltebilmektedir.

Aşırı sağ partiler ise bu değişim talebini, mültecileri hedef gösteren, korku yayan ve manipülatif propaganda ile beslenen bir söylemle destekleyerek seçimlerde etkilerini artırmaktadır. Bu tür partilerin gerçek amacının kadın haklarını korumak olmadığını; aksine, parti manifestolarında ve meclis oylamalarında kadın hakları ve feminist kazanımlar açısından ciddi bir gerilemeye yol açacak politikaları savunduklarını unutmamak gerekir (bknz. Meloni 2019; The Conversation 2024). Her ne kadar AB “farklılık içinde birlik” mottosunu benimsese de (Avrupa Birliği t.y.), söz konusu partiler bu anlayıştan oldukça uzaktır. Bu partilerin asıl hedefi, eşitsizlik, sosyal güvensizlik ve işsizlik gibi toplumsal sorunları, mülteciler ve göçmenler üzerinden sorunsallaştırarak, bu grupları Avrupa'dan dışlamak ve Avrupa'yı yeniden “beyaz” bir kimliğe büründürmektir. Hükümetler, bu sorunlara kalıcı

çözümler getirmediğçe, kapitalist sistemin ve mevcut devlet politikalarının sorumluluğu yerine, göçmenler ve mülteciler suçlanmaya devam edecek ve aşırı sağ partiler bu durumdan fayda sağlamayı sürdüreceklendir.

Avrupa aşırı sağ partilerinin yukarıda belirttiğimiz femo-milliyetçi söylemleri ve propagandalarını incelediğimizde, bu söylemlerin feminist epistemik adaletsizliği derinleştirdiği kanısına varılmıştır. Bu kadın liderlerin kadın mücadelesine ve dayanışmasına inanmaması ve tarihteki feminist mücadeleleri görmezden gelmeleri, kendilerinden önce gelen kadınların verdiği çabaları görünmez kılarak yıllar içinde mücadele ederek elde edilen kazanımları ve tecrübelerini epistemik silinmeye (Peña-Guzmán ve Reynolds 2019) maruz bırakmaktadır. Tarihteki kadınların temel insan haklarından seçme ve seçilme hakkına kadar verdiği mücadele sayesinde bugün siyasette yer alabilen, parti lideri olabilen ve hatta devlet başkanı olabilen bu kadınlar, kendi başarılarını bireyselleştirerek feminist mücadeleyi görmezden gelmektedirler. Ayrıca cinsiyetçiliğin ve şiddetin nedeni olarak feministlerin karşısında mücadele gösterdiği patriyarka yerine göçmenleri sorumlu tutarak, odağı feminist mücadeleden uzaklaştırmaktadır. Bir diğer yandan da liderlerin söylemlerinden örneklendirdiğimiz bu femo-milliyetçi yaklaşımlar, göçmen kadınları epistemik baskı (Dotson 2014) altında tutarak benliklerinin silinmesine ve toplumsal katılımlarının yok sayılmasına yol açtığı kanısına varılmıştır.

Bu makale, femo-milliyetçiliğin aşırı sağ kadın liderler tarafından nasıl kullanıldığını ve bu söylemlerin feminist mücadele üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koyarak, feminist epistemik adaletsizlik kavramını genişletmektedir. Makale, aşırı sağın cinsiyet politikalarının yalnızca kadınların haklarını geri plana itmekle kalmayıp, aynı zamanda göçmen kadınlar üzerinde de epistemik baskı uyguladığını göstermektedir. Bu bağlamda, çalışmanın önemi, feminist epistemik adaletsizlik ve göçmen karşıtlığı ile femo-milliyetçilik arasındaki bağlantıyı vurgulaması ve bu konuların daha

geniş bir perspektiften incelenmesine olanak tanınmasıdır. Ayrıca, bu çalışma, feminist teorinin ve mücadelelerin günümüzde karşılaştığı yeni zorlukları anlamak ve bu zorluklarla başa çıkmak için stratejiler geliştirmek adına önemli katkılar sunmaktadır. Bu çerçevede, araştırmamız, sadece akademik literatüre değil, aynı zamanda feminist aktivizm ve politik stratejilere de pratik değerler kazandırmaktadır.

1 Küresel elitlerin göçmenleri Avrupalıların yerine koymak istediği düşüncesi üzerine bir komplo teorisi.

2 Burada Le Pen'in işaret ettiği "Fransız" toplumunun Fransız vatandaşı değil etnik olarak Fransız olduğunun belirtmekte fayda var.

3 Dubsloff, Rennes 2 Üniversitesi'nde 20.-21. yüzyıl Alman tarihi alanında doçent olarak görev yapmaktadır. Araştırmaları kadın ve toplumsal cinsiyet tarihi ile Almanya ve Avrupa'da 1945 sonrası aşırı sağın tarihi üzerine odaklanmaktadır. Ayrıca Almanya'daki yeni adı *Die Heimat* (Vatan) olan NPD (*Nationaldemokratische Partei Deutschlands*, Almanya Ulusal Demokratik Partisi) gibi aşırı sağ partilerdeki kadınların yanı sıra AfD ve RN gibi popülist partilerdeki kadınlara da Fransız-Alman bakış açısıyla odaklanmaktadır.

Kaynakça

Armstrong, Kathryn, "Italy's Meloni plays down G7 abortion law," *BBC*, 15 Haziran 2024, <https://www.bbc.com/news/articles/c511x7j9j0eo> (Son erişim tarihi: 16.09.2024)

A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025. Avrupa Komisyonu. Strateji Raporu, 2020.

Bardella, Jordan, "Bardella: son appel aux "femmes de France", *LCI*, 19 Haziran 2024. Video, 10 dakika 26 saniye, <https://www.youtube.com/watch?v=d4cH8QKfGMc>

Beck, Koa. *White Feminism: From the Suffragettes to Influencers and Who They Leave Behind*. (New York: Simon and Schuster, 2021)

Blasi, Giulia, "Giorgia Meloni e il femminismo di convenienza," *Valigia Blu*, 6 Haziran 2024, <https://www.valigiablu.it/meloni-de-luca-femminismo/> (Son erişim tarihi 18.08.2024)

- Bolz, Lisa, “The instrumentalisation of feminism: When feminist goals become rightist”. *CELSALEB*, 26 Eylül 2023. <https://celsalab.fr/2023/09/26/the-instrumentalisation-of-feminism-when-feminist-goals-become-rightist-paroles-futur2/>
- Budgeon, Shelley. “New Femininities and Feminist Subjectivities,” *Third Wave Feminism and the Politics of Gender in Late Modernity*. (London: Palgrave Macmillan, 2011): 49-76.
- Chazan, Guy, “Openly gay leader seeks to soften image of Germany’s AfD,” *Financial Times*, 12 Mayıs 2017, <https://www.ft.com/content/800bc828-357e-11e7-99bd-13beb0903fa3>
- Chiappa, Cladua, “Italian PM Meloni defends her partner’s controversial rape remarks,” *Politico*, 8 Eylül, 2023, <https://www.politico.eu/article/italian-pm-giorgia-meloni-defends-her-partner-andrea-giambruno-controversial-rape-remarks/> (Son erişim tarihi 03.10.2024)
- Chin, Rita. *The Crisis of Multiculturalism in Europe; A History* (Princeton University Press eBooks, 2017). <https://doi.org/10.1515/9781400884902>.
- Chrisafis, Angélique, Kate Connolly, Angela Giuffrida, “From Le Pen to Alice Weidel: how the European far-right set its sights on women,” *The Guardian*, 29 Ocak 2019, <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2019/jan/29/from-le-pen-to-alice-weidel-how-the-european-far-right-set-its-sights-on-women>
- Cottais, Camille. “Feminisation and rise of the far-right in Europe: the case of France,” *Generation for Rights Over the World* (2022). growththinktank.org.
- Crenshaw, Kimberle. “Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory, and Antiracist Politics [1989].” (*Routledge eBooks*, 2018): 57–80. <https://>

doi.org/10.4324/9780429500480-5.

Dotson, Kristie. “Conceptualizing Epistemic Oppression.” *Social Epistemology* 28, no.2 (2014): 115–38. <https://doi.org/10.1080/02691728.2013.782585>.

EU Motto | European Union. t.y. European Union. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto_en#:~:text=%22United%20in%20diversity%22%2C%20the,different%20cultures%2C%20traditions%20and%20languages (Son erişim tarihi: 06.11.2024)

Euractiv, “EU countries ranked for ‘influence potential.’” 28 Haziran 2009. <https://www.euractiv.com/section/future-eu/news/eu-countries-ranked-for-influence-potential/>.

Fairclough, Norman. “Critical Discourse Analysis,” *Int. Adv. Eng. Technol.* 7. (2001): 452-487.

Farris, Sara R. “Femonationalism and the ‘Regular’ Army of Labor Called Migrant Women.” *History of the Present* 2, no:2 (2012): 184–99. <https://doi.org/10.5406/historypresent.2.2.0184>.

Farris, Sara R. *In the Name of Women’s Rights: The Rise of Femonationalism*. (Durham, North Carolina: Duke University Press, 2017). <http://www.jstor.org/stable/j.ctv11sn2fp>.

Farris, Sara R., “Les fondements politico-économiques du fémonationalisme,” *Contretemps*, 8 Aralık 2017b, <https://www.contretemps.eu/les-fondements-politico-economiques-du-femonationalisme/>

Farris, Sara R., “Giorgia Meloni is a female face for an Anti-Feminist agenda,” *Jacobin*, 19 Aralık 2022, <https://jacobin.com/2022/12/giorgia-meloni-far-right-feminism-nationalism-family>

Fricker, Miranda. *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*.

(Oxford: Oxford Academic, 2007) <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198237907.001.0001>

Gülbaş, Melisa, “Kayseri’de Sığınmacı Karşıtı Olaylar: 67 Kişi Gözaltına Alındı,” *Aposto*, 1 Temmuz 2024, <https://aposto.com/s/kayseride-siginmaci-karsiti-protestolar-67-kisi-gozaltina>

Hafez, Farid, “From Anti-Semitism to Islamophobia: The European Far Right’s Strategic Shift,” *Discover Society*, 1 Temmuz 2015, <https://archive.discover society.org/2015/07/01/from-anti-semitism-to-islamophobia-the-european-far-rights-strategic-shift/> (Son erişilen tarih 12.09.2024)

Halhallı, Bekir, *Avrupa Aşırı Sağı ve Büyük İkame Teorisi (Great Replacement)*, *EUROPolitika*, 25 Ocak 2023, <https://www.europolitika.com/avrupa-asiri-sagi-ve-buyuk-ikame-teorisi-great-replacement/> (Son erişilen tarih 11.08.2024)

Hill, Marc L., host. “What is behind the rise of far-right in Europe?” Al Jazeera, UpFront, 31 Mayıs 2024. Video, 13 min., 37 secs. <https://www.aljazeera.com/program/upfront/2024/5/31/whats-behind-the-rise-of-the-far-right-in-europe>

Hill, Marc L., host. Femonationalism and the impact on women’s rights. Al Jazeera English, UpFront, 28 Ekim 2022. Video, 24 min., 50 sec.. <https://www.youtube.com/watch?v=iUAx3XVkoRQ&t=606s>

Indelicato, Maria E., Maira Magalhães Lopes. “Understanding Populist Far-right Anti-immigration and Anti-gender Stances Beyond the Paradigm of Gender as ‘A Symbolic Glue’: Giorgia Meloni’s Modern Motherhood, neo-Catholicism, and Reproductive Racism.” *European Journal of Women S Studies* 31, no:2 (2024): 6-20. <https://doi.org/10.1177/13505068241230819>.

- Kendall-Taylor, Andrea, Jim Townsend, hosts. The Resurgence of Europe's Far-right. Episode 269. Brussels Sprouts, (Podcast). 53 mins, 25 secs. 12 Ocak, 2024 <https://www.cnas.org/publications/podcast/the-resurgence-of-europes-far-right>
- Koca, Bayram, ve Selman Saç. 2023. "Korkuyu Politikleştirmek, Öfkeyi Örgütlemek: Fransa'da (Zemmour) ve Türkiye'de (Zafer Partisi) Aşırı Sağ." *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 79 (2): 325–50. <https://doi.org/10.33630/ausbf.1203703>.
- Kundnani, Hans. *Eurowhiteness: Culture, Empire and Race in the European Project*. (Walton Street, Oxford: Oxford University Press, 2023).
- Kunz, Rahel, Julia Maisenbacher. Women in the neighbourhood: Reinstating the European Union's civilising mission on the back of gender equality promotion? *European Journal of International Relations* 23, no.1 (2017): 122-144. <https://doi.org/10.1177/1354066115621120>
- Le Pen, Marine, Marine Le Pen : "Un référendum pour sortir de la crise migratoire," *l'Opinion*, 13 Ocak 2016, <https://www.lopinion.fr/politique/marine-le-pen-un-referendum-pour-sortir-de-la-crise-migratoire>
- Lugones, Maria. The Coloniality of Gender. The Palgrave Handbook of Gender and Development ed. Harcourt, Wendy (London: Palgrave Macmillan, 2016): 13-33. https://doi.org/10.1007/978-1-137-38273-3_2
- Loomba, Ania. *Colonialism/Postcolonialism*. (London: Routledge, 2007).
- Medyascope*, "Kayseride Başlayan Gerişim Suriye Kaynaklı Görüntülerle Başka İllere de Sıçradı," 2 Temmuz 2024, <https://medyascope.tv/2024/07/02/kayseride-baslayan-gerilim-suriye-kaynakli-goruntulerle-baska-illere-de-sicradi/>
- Meloni, Giorgina, "Address to the World Congress of Families XIII", American Rhetoric, 30 Mart 2019. Video, 13 mins,

9 seconds. <https://www.americanrhetoric.com/speeches/giorgiameloneworldcongressoffamilies13.htm>

Meloni, Giorgia, “Meloni Nel 2019: ‘Sono Giorgia, Sono Una Madre, Sono Cristiana.’” Vista Agenzia Televisiva Nazionale. Youtube. 12 Nisan 2024. https://www.youtube.com/watch?v=Lh9AMSW_JM0

Möser, Cornelia. The Scandal of Women’s Emancipation. Femonationalism, Right-Wing Sexual Politics, and Anti-Feminism. *Social Politics* 29, no.4 (2022):1544-1565. ff10.1093/sp/jxac012ff. ffhal03892160f

Pascoletti, Matteo, “Women’s Trauma and Sexual Violence at the Centre of the Italian Electoral Campaign,” *Media Diversity Institute*, 20 Eylül 2022. <https://www.media-diversity.org/womens-trauma-and-sexual-violence-at-the-centre-of-the-italian-electoral-campaign-%EF%BF%BC/>

Peña-Guzmán, David M., and Joel Michael Reynolds. “The Harm of Ableism: Medical Error and Epistemic Injustice.” *Kennedy Institute of Ethics Journal* 29, no. 3 (2019): 205-242. <https://dx.doi.org/10.1353/ken.2019.0023>.

Poirier, Agnes, “France’s Marine Le Pen: The illusion of feminism,” *Al Jazeera*, 30 Nisan 2017, <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/4/30/frances-marine-le-pen-the-illusion-of-feminism> (Son erişim tarihi 20.08.2024)

Roediger, David R. *The Wages of Whiteness: Race and the Making of the American Working Class* (Brooklyn, New York: Verso, 1999).

Said, Edward. W. *Şarkiyatçılık: Batı’nın Şark Anlayışları*, çev. Berna Ülner (Istanbul: Metis, 1999).

Schirm, Stefan A. “European Divergences: Germany, France, and Italy in Global Economic Governance.” In *Springer eBooks*, (2022): 337–56. https://doi.org/10.1007/978-3-030-97154-0_13.

- Schirm, Stefan A. "European Divergences: Germany, France, and Italy in Global Economic Governance", *The Legacy and Impact of German Unification. New Perspectives in German Political Studies* ed. Oswald Michael, John Robertson (Palgrave Macmillan, Cham, 1990): 337-356. https://doi.org/10.1007/978-3-030-97154-0_13
- Sideris, Felicia, "Non, 75% des agressions sexuelles dans les transports ne sont pas le fait d'étrangers, contrairement à ce qu'affirme Eric Zemmour," 10 Şubat 2022, <https://www.tflinfo.fr/societe/insecurite-non-75-des-agressions-sexuelles-dans-les-transports-ne-sont-pas-le-fait-d-etrangers-contrairement-a-ce-qu-affirme-eric-zemmour-2210494.html>
- Siddiqui, Sophia. Racing the nation: Towards a theory of reproductive racism. *Race & Class* 63, no.2 (2021): 3–20.
- Sinha, Mrinalini. *Colonial Masculinity: The 'Manly Englishman' and the 'Effeminate Bengali' in the Late Nineteenth Century*. (Manchester and New York, NY: Manchester University Press, 1995).
- Shields, James G. *The Extreme Right in France: From Pétain to Le Pen*. (London: Routledge, 2007).
- Smith, Niki Seth, "What is 'femonationalism'," *OpenDemocracy*. 13 Temmuz 2017, <https://www.opendemocracy.net/en/5050/what-is-femonationalism/>
- Spivak, Gayatri Chakravorty. "Can the Subaltern Speak?," *Colonial Discourse and Post-Colonial Theory: A Reader* ed. Patrick Williams, Laura Chrisman (London: Routledge, 1994): 66-111. <https://doi.org/10.4324/9781315656496>
- Sprengholz, Maximilian. "Post-feminist German heartland: On the women's rights narrative of the radical-right populist party Alternative für Deutschland in the Bundestag." *European Journal of Women S Studies*

28, no.4 (2021): 486–501. <https://doi.org/10.1177/13505068211007509>.

Süleymanoğlu-Kürüm, Rahime. “Uluslararası İlişkilerde Nitel Yöntemlerle Makale Yazımı: Vaka Analizi ve İncelikleri”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021 Sayı 42: Özel sayı 1 (2021): Ö149-Ö168.

Süleymanoğlu-Kürüm, Rahime, and Elif Gençkal-Eroler. “Alternative Modernities and Epistemic Struggles for Recognition in Turkish Media: Deconstructing Eurocentrism?” *Third World Quarterly*, 2023 44 (9): 2154–72. doi:10.1080/01436597.2023.2223125.

Taş, Mehmet. *Avrupa'da Irkçılık*. (İstanbul: İmge Kitapevi, 2021).

The Conversation, “Droits des femmes: Comment le RN, le NFP et Ensemble se positionnent-ils?,” 2 Temmuz, 2024, <https://theconversation.com/droits-des-femmes-comment-le-rn-le-nfp-et-ensemble-se-positionnent-ils-233595>

TİHV. 4 Ocak 2024 Günlük İnsan Hakları Raporu. Rapor, 2024. <https://tihv.org.tr/gunluk-ih-raporlari/4-ocak-2024-gunluk-insan-haklari-raporu/>

Öner, Selcen. “Avrupa’da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni ‘Öteki’ler ve Türkiye’nin AB Üyeliği”. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 13, no.1 (2014): 163–184. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/847488>

Layne, Rachel. “What the Rise of Far-Right Politics Says About the Economy in an Election Year.” *HBS Working Knowledge*. 21 May 2024. <https://hbswk.hbs.edu/item/what-the-rise-of-far-right-politics-says-about-the-economy-in-an-election-year>.

van der Vleuten, Anna. “Gender Mainstreaming in EU—SADC Relations: The Capabilities-Expectations Gap”. *Global Power Europe – Vol.2. Global Power Shift* ed. Boening, Astrid., Jan-Frederik. Kremer, Aukje van Loon (Berlin, Heidelberg:Springer, 2013). <https://doi.org/10.1007/978-3-642->

32416-1_18

Vieten, Ulrike. M., Scott Poynting. *Normalization of the Global Far Right: Pandemic Disruption?* (Leeds: Emerald Publishing Limited, 2022).

Wildman, Sarah, “Marine Le Pen wants to protect France’s LGBTQ community — but opposes same-sex marriage,” *Vox*, 5 Mayıs 2017, <https://www.vox.com/world/2017/5/5/15542242/marine-le-pen-french-elections-gay-outreach>

Wildman, Sarah, “The German far right is faltering. They’re hoping a lesbian mom can reenergize the party.” *Vox*, 5 Temmuz 2017, <https://www.vox.com/world/2017/7/5/15856998/germany-afd-alice-weidel-populist-lesbian-mom-far-right>

Zafer Partisi. “Zafer Partisi Türk Kadınının tüm haklarının yanındadır. Prof. Dr. Ümit Özdağ, Zafer Partisi.” Youtube. 30 Mart 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=OzXmxCvde9Q>

Zafer Partisi. Zafer Partisi Parti Programı. Parti Programı, 2021. <https://zaferpartisi.org.tr/wp-content/uploads/2022/03/PARTI-PROGRAMI.pdf>